

Sygn.akt III AUa 330/18, III AUz 32/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 czerwca 2018 r. w B.

sprawy z odwołania S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji oraz zażalenia S. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 lutego 2018 r. sygn. akt III U 170/17

I. **oddala apelację;**

II. **oddala zażalenie.**

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 330/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 7 marca 2017 r., odmówił S. K. prawa do emerytury, ponieważ nie wykazał co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W tym zakresie organ rentowy nie uwzględnił okresu od 28.05.1973 r. do 28.04.1974 r. ponieważ w tym okresie wnioskodawca był zatrudniony w (...). Odmówił również zaliczenia okresu od 01.07.1977 r. do 04.09.1986 r. jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż istniał wówczas obowiązek opłacania składek na fundusz rolny. Natomiast przedłożone przez wnioskodawcę dowody wpłat nie stanowiły podstawy do uznania, że składki na fundusz ubezpieczenia społecznego rolników były opłacane.

W odwołaniu od tej decyzji S. K. domagał się jej zmiany i uwzględnienia okresu od 01.07.1977 r. do 04.09.1986 r. Wskazywał, iż wówczas zamieszkiwał i wykonywał prace we własnym gospodarstwie rolnym o pow. 2,12 ha we wsi R.. Opłacał też należne składki na fundusz rolny.

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 5 lutego 2018 r. odwołanie oddalił (pkt 1) oraz zasądził od wnioskodawcy S. K. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Sąd ten ustalił, że S. K. (ur. (...)) w dniu 30.12.2016 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę. Organ rentowy uwzględnił łącznie 16 lat 7 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz uzupełniających. Odnośnie spornego okresu zatrudnienia odwołującego w (...) od 28.05.1973 r. do 28.04.1974 r., Sąd I instancji wskazał, że został on uwzględniony na etapie postępowania przed organem rentowym do okresów składkowych.

Drugi sporny okres dotyczył prowadzenia przez wnioskodawcę gospodarstwa rolnego we wsi R. gm. S.. Był on wówczas współwłaścicielem w ¼ części gospodarstwa rolnego o powierzchni 8,46 ha. Okres pracy w gospodarstwie rolnym został przez organ rentowy uwzględniony w części tj. 01.04.1968 r. do 27.05.1973 r. i od 29.04.1974 r. do 30.06.1977 r. Sporny pozostawał okres od 01.07.1977 r. do 04.09.1986 r. Wójt Gminy S. – jako organ podatkowy – postanowieniem z dnia 24.01.2017 r. odmówił odwołującemu wydania zaświadczenia potwierdzającego opłacanie przez niego składek na ubezpieczenie społeczne rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego w spornym okresie. Ponadto Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w piśmie z dnia 02.02.2017 r. wskazała na brak dowodów potwierdzających opłacanie przez odwołującego w spornym okresie składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Przed organem rentowym oraz w toku postępowania sądowego, odwołujący przedłożył dokumenty, które jego zdaniem miały potwierdzić opłacanie przez niego składek na ubezpieczenie społeczne rolników w spornym okresie. Tymi dowodami były: nakazy płatnicze Naczelnika Miasta i Gminy S.: za 1978 r. wystawiony na J. K. (1), za 1979 r. wystawiony na J. K. (1), za 1985 r. wystawione na S. K. oraz łącznie na J. K. (1), R. K., S. K. i J. K. (2), za 1986 r. wystawiony odrębnie na J. K. (2) i S. K. oraz łącznie wystawiony na J. K. (1), R. K., S. K. i J. K. (2); dokument ubezpieczenia zwierząt z dnia 16.02.1978 r. i 08.03.1979 r., wystawiony na J. K. (1); dowód wpłaty na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia z dnia 15.02.1979 r. wystawiony na J. K. (1); decyzję o wymiarze różnicy składki z 1986r. wydane na S. K., J. K. (1) i J. K. (2); zawiadomienie Naczelnika Miasta i Gminy S. z dnia 10.03.1978 r. o wysokości składki na Fundusz Emerytalny Rolników za 1978 r. i II półrocze 1977 r. wystawiony na J. K. (1); decyzje o przyznaniu J. K. (1) ulgi inwestycyjnej z dnia 05.12.1977 r. (budowa budynku inwentarskiego); pokwitowania wpłat dokonywanych przez J. K. (1), S. K. (13.02.1985 r., 13.05.1985 r., 15.11.1986 r., 15.11.1987 r., 15.09.1987 r. i 15.05.1987 r.) i J. K. (2).

Z akt rentowych J. K. (2) (brata odwołującego, ur. (...)) wynikało, iż Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaświadczeniem z dnia 25.10.2016 r. potwierdziła podleganie przez niego ubezpieczeniom rolniczym w okresie od 01.01.1981 r. (ustawowo). Składki na ubezpieczenie rolnicze były opłacane od 01.01.1998 r. Nie stwierdzono zaległości z tego tytułu. J. K. (2) jest uprawniony do emerytury rolniczej. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków Z. B. i J. M. wynikało, że odwołujący razem z matką mieszkał na terenie gospodarstwa rolnego w R.. Prowadzeniem gospodarstwa zajmowała się jego matka, odwołujący oraz pozostałe rodzeństwo – J. i J.. Świadczenie widzieli wnioskodawcę podczas pracy w gospodarstwie rolnym. Świadczenie nie mieli wiedzy na temat opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Rozważając powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy odniósł się do treści art. 184 ust.1 i 2 w zw. z art. 32 ust. 1 oraz treści art. 39 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383), w których zawarto niezbędne przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że staż pracy w warunkach szczególnych w przypadku wnioskodawcy był oceniany w aspekcie pracy w górnictwie. Odwołujący na dzień 01.01.1999 r. wykazał 6 lat i 28 dni pracy w górnictwie i była wystarczająca do uznania, że odwołujący spełnił przesłankę stażu pracy w warunkach szczególnych oraz obniżenia wieku emerytalnego. Sporne pozostawała kwestia ustalenia, czy na dzień 01.01.1999 r. odwołujący posiada 25 letni staż ubezpieczeniowy.

Stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono

przewidziane w odrębnych przepisach składki, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Analiza i ocena przedstawionych przez odwołującego dokumentów doprowadziła Sąd I instancji do stwierdzenia, że nie dawały one podstaw do przyjęcia, iż w spornym okresie opłacał on składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Przede wszystkim nie stanowią one o systematycznym opłacaniu składek przez odwołującego na ubezpieczenie społeczne rolników. Ze spornego okresu dokumenty obejmują tylko niektóre lata i w przeważającej części zostały wystawione na siostrę odwołującego – J.. Zdaniem Sądu na podstawie tych dokumentów nie można przyjąć, iż wnioskodawca opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Dokumenty te należało rozważać z uwzględnieniem informacji Wójta Gminy S. oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, które nie wydały odwołującemu zaświadczenia potwierdzającego podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacaniu składek w spornym okresie. O tym, że przedstawione przez odwołującego dokumenty nie są w tym względzie miarodajne wskazuje również to, że J. K. (2) – brat wnioskodawcy – uzyskał zaświadczenie z KRUS, potwierdzające podleganie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od 1981 r. z wykazaniem wysokości składek i informacją o braku zaległości. Zdaniem Sądu w kwestii ustalenia, czy odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, które od 01.07.1977 r. wiązało się z koniecznością opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, należało oprzeć się na stanowisku rolniczego organu rentowego, który odmówił wnioskodawcy wydania stosowanego zaświadczenia w tym zakresie. Sąd I instancji wskazał, że od 01.07.1977 r. istniał obowiązek opłacania składek na fundusz rolny w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 27.10.1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin. Kolejną regulacją prawną określającą kwestie ubezpieczenia społecznego rolników była ustawa z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, która weszła w życie od 01.01.1983 r. Odwołujący nie funkcjonował w kartotekach Urzędu Miasta i Gminy S., a następnie KRUS w żadnym z tych reżimów prawnych. Świadczenie zeznający w sprawie wskazali na okoliczności pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym w R., które to okoliczności nie budziły wątpliwości Sądu. Jednakże o zaliczeniu tego okresu do stażu ubezpieczeniowego decydowało wykazanie, że odwołujący opłacał stosowane składki. Okoliczność ta nie została jednak przez niego wykazana.

Na marginesie Sąd I instancji wskazał, iż przy założeniu, że dokumenty, które odwołujący przedłożył na okoliczność opłacania składek, faktycznie wykazują ich uiszczenie, to teoretycznie możliwe byłoby uwzględnienie tylko niektórych miesięcy. Nie zmienia to faktu, że nadal nie zostałyby spełniona przesłanka posiadania na dzień 01.01.1999 r. wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył S. K.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

- 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.),
- 2) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią stanu faktycznego i zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że do zaliczenia do stażu emerytalnego wnioskodawcy nie można przyjąć okresu ubezpieczenia rolników od 1 lipca 1977 r. do 30 czerwca 1982 r., w którym wnioskodawca był zwolniony z opłacanych składek, jak również okresu od 1 lipca 1982 r. do 4 września 1986 r. kiedy składki były opłacane, a nie zachowały się w całości dokumenty ten fakt potwierdzające.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 7 marca 2017 r. i przyznanie S. K. prawa do emerytury, oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów procesu.

Nadto S. K. wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie zawarte w pkt 2 ww. wyroku. Domagał się umorzenia zasądzonych na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 180 zł. Powyższy wniosek argumentował trudną sytuacją materialną.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego doprowadziła Sąd Apelacyjny do wniosku, że Sąd pierwszej instancji dokonał właściwych ustaleń faktycznych, w granicach swobodnej oceny dowodów, o której stanowi art. 233 § 1 k.p.c. i wyprowadził z nich należycie uzasadnione wnioski. Wbrew zawartym w apelacji zarzutom, Sąd Okręgowy prawidłowo też zastosował przepisy prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W tym też stanie rzeczy Sąd Apelacyjny przyjął poczynione w pierwszej instancji ustalenia faktyczne za własne, czyniąc je zarazem integralną częścią niniejszego orzeczenia, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z: 22 kwietnia 1997 r., sygn. II UKN 61/97; 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98; 22 lutego 2010 r., I UK 233/09).

S. K. domagał się przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią tego przepisu, ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Nadto emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było jedynie ustalenie, czy ubezpieczony S. K. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat. Spełnienie przez odwołującego pozostałych warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury jest bowiem bezsporne. Organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił 16 lat 7 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Spór w sprawie koncentrował się w szczególności na ustaleniu, czy zgodnie z żądaniem wnioskodawcy można zaliczyć mu do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okres pracy od lipca 1977 r. do 4 września 1986 r. w gospodarstwie rolnym na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Generalnie w przypadku ubezpieczonego prowadzącego gospodarstwo rolne istnieje możliwość zaliczenia do okresów składkowych, okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jeżeli rolnik wywiązał się z obowiązku składkowego przewidzianego w przepisach obowiązujących w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie. Stosownie bowiem do treści art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się jako okresy składkowe okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że okresy pracy rolniczej traktuje się jako okresy składkowe w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o ile w czasie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ustawy z 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, tj. od dnia 1 lipca 1977 r. (wyrok SN z dnia 22 stycznia 2003 r., II UK 51/02, OSNPUSiSP 2004, nr 7, poz. 127, wyrok SN z dnia 19 marca 2010 r., II UK 249/09, LEX nr 599773), a potem ubezpieczeniu społecznemu rolników (tj. od dnia 1 stycznia 1983 r.), ubezpieczony opłacał składki na to ubezpieczenie, Innymi słowy, na podstawie powołanego przepisu (art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej), przy ustalaniu prawa do emerytury nie ma możliwości uwzględnienia, jako okresów składkowych, okresów pracy w gospodarstwie rolnym przypadających po 1 stycznia 1983 r., jeżeli za te okresy nie

zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2006 r., I UK 73/06 LEX nr 950606).

Obowiązek opłacania przez rolników indywidualnych składek na ubezpieczenia społeczne rolników został wprowadzony ustawą z 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. z 1977 r., nr 32, poz. 140). Zgodnie z art. 38 tej ustawy ubezpieczenie społeczne rolników na podstawie wskazanej wyżej ustawy było obowiązkowe i pociągało za sobą obowiązek opłacania składki na to ubezpieczenie. W myśl art. 40 rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 lat życia zwolniony jest od obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Przepis art. 69 tej ustawy stanowił, że składki na fundusz emerytalny rolników opłaca się począwszy od 1 lipca 1977 r., chyba, że rolnik rozpoczął prowadzić gospodarstwo rolne po tym dniu. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rolników utrzymała obowiązująca od 1 stycznia 1983 r. ustawa z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.), o czym stanowiły przepisy art. 3 i 43.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż wnioskodawca w spornym okresie miał status rolnika i prowadził gospodarstwo rolne we wsi R. gm. S. (współwłaściciel w 1/4 części gospodarstwa rolnego o powierzchni 8,46 ha), a więc od 01.07.1977 r. obciążał go obowiązek odprowadzania składek z tego tytułu i tylko w razie ich opłacenia na mocy art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sporny okres mógłby zostać mu zaliczony do ogólnego stażu ubezpieczeniowego.

Skarżący wskazuje w apelacji, iż Sąd I instancji błędnie nie uwzględnił mu do ogólnego stażu ubezpieczeniowego dwóch okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników: od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 30 czerwca 1982 r., w którym wnioskodawca był zwolniony z opłacania składek oraz od dnia 1 lipca 1982 r. do dnia 4 września 1986 r., za który to okres zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

W toku postępowania odwołujący przedstawił szczątkowe dokumenty dotyczące opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w spornych okresach. Na podstawie tych dokumentów pełnomocnik organu rentowego na rozprawie w dniu 21 czerwca 2018 r. (k. 117) uznał, że wnioskodawca opłacił należne składki na ubezpieczenia społeczne rolników za lata 1985-1987 r. Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, że uwzględnieniu do stażu ubezpieczeniowego odwołującego może podlegać okres od 1 stycznia 1985 r. do dnia 4 września 1986 r. (1 rok 8 miesięcy 3 dni). Od 4 września 1986 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia i okres ten został już zaliczony do okresów składkowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego pozostały okres od 1 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1984 r. nie może być uwzględniony jako okres składkowy do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż wnioskodawca nie wykazał, aby za ten okres wywiązał się z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że zgromadzone w sprawie dowody nie potwierdziły, aby odwołujący uiścił za ten okres składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Ponadto zarówno Wójt Gminy S. – jako organ podatkowy – postanowieniem z dnia 24.01.2017 r., jak i Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówili odwołującemu wydania zaświadczenia potwierdzającego opłacenie przez niego składek na ubezpieczenie społeczne rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego w tym spornym okresie (k. 80 - 81). W tym zakresie za niezasadny należało uznać podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do pierwszego spornego okresu od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 30 czerwca 1982 r. wskazać należy, że zasadniczo Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że za okres składkowy, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, można uznać okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników, w którym rolnik z mocy art. 40 tej ustawy był zwolniony od obowiązku opłacania składki. Jak wynika z dokumentacji przedstawionej przez KRUS odwołujący nie wystąpił z formalnym wnioskiem o zwolnienie z opłacania składek na ubezpieczenie na podstawie 40 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym

oraz innych świadczeniach dla rolników. Odwołujący nie składał też wówczas wniosku o wydanie zaświadczenia, potwierdzającego zwolnienie go z obowiązku zapłaty składek jako „młody rolnik” (zeznania odwołującego, k.116v). Wójt Gminy S. – jako organ podatkowy – postanowieniem z dnia 24.01.2017 r. odmówił odwołującemu wydania zaświadczenia potwierdzającego opłacanie przez niego składek na ubezpieczenie społeczne rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego w tym spornym okresie (k. 80). Podobnie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie wydała odwołującemu zaświadczenia potwierdzającego podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacanie składek w spornym okresie (k.81). Zauważyć natomiast należy, iż dokumentacji znajdującej się w aktach KRUS brata odwołującego J. K. (2) wynika, iż uzyskał on w dniu 25.10.2016 r., zaświadczenie z KRUS potwierdzające podleganie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od 1 stycznia 1981 r., w tym potwierdzające zwolnienie z opłacania składek w okresie od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1985 r. (ustawowo). Stąd przyjąć należało, że brak było jakichkolwiek przeszkód, by również odwołujący uzyskał takie zaświadczenie z KRUS, jeżeli spełniałby odpowiednie przesłanki do zwolnienia z opłacania składek.

Abstrahując od powyższych rozważań wskazać należy, iż nawet zaliczenie tego spornego 5-letniego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników, w którym odwołujący miałby skorzystać ze zwolnienia od opłaty składek do ogólnego stażu ubezpieczeniowego będzie niewystarczające do uzupełnienia do wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W tym miejscu przypomnieć należy, iż organ rentowy za udowodnione uznał okresy składkowe i nieskładkowe S. K. w wymiarze 16 lat 7 miesięcy i 27 dni, a tym samym do uzupełniania tego stażu do wymaganego 25-letniego okresu brakowało 8 lat 4 miesiące i 3 dni. Zatem nawet doliczenie do tego przyjętego ogólnego stażu ubezpieczeniowego 5-letniego okresu zwolnienia od opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (od 1 lipca 1977 r. do 30 czerwca 1982 r.) oraz uwzględnionego przez organ rentowy na etapie postępowania apelacyjnego okresu opłacania składek na ubezpieczenie od 1 stycznia 1985 r. do 4 września 1986 r. (łącznie 6 lat 8 miesięcy i 3 dni) nie spowoduje spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki posiadania wymaganych co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny uznał, iż wnioskodawca nie wykazał wymaganego 25 – letniego ogólnego stażu ubezpieczeniowego. W związku z czym nie została przez niego spełniona jedna z przesłanek niezbędnych do otrzymania wcześniejszej emerytury (art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił – pkt I sentencji wyroku.

Zażalenie wniesione przez wnioskodawcę nie zasługuje na uwzględnienie. Oddalenie odwołania oznacza, że wnioskodawca przegrał sprawę. Z tego względu, co do zasady, powinien ponieść koszty procesu. Zasadą rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zgodnie z art. 98 k.p.c. jest bowiem to, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Wyjątek od tej zasady stanowi art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (zasada słuszności). Zdaniem Sądu Apelacyjnego skarżący nie wykazał „szczególnie uzasadnionych okoliczności” uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania go kosztami zastępstwa procesowego za pierwszą instancję. Skarżący w zażaleniu powołał się ogólnie na trudną sytuację majątkową, przedstawiając jednak oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, z którego wynikałaby jego aktualna sytuacja majątkowa i rodzinna. Na podstawie akt sprawy również nie można ustalić jego sytuacji majątkowej. Sama odmowa przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia nie stanowi wystarczającej przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. W rezultacie, Sąd II instancji nie znalazł podstaw do odstąpienia od obciążenia wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego, dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie – punkt II sentencji wyroku.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Alicja Sołowińska